

Семенюк А. А.,

Волинський національний університет ім. Лесі Українки, м. Луцьк

ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВОРУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

У статті розглядаються способи збагачення лексичного складу мови за рахунок новотворів у мережі Інтернет. Аналізуються словотвірні та функціональні особливості неологізмів на матеріалі сучасної англійської мови.

Ключові слова: неологізм, Інтернет, словотвір, афіксальний, слово-складання, телескопія, основоскладання.

The article focuses on means of language enrichment due to new lexical units formation within worldwide computer network. The main types of neologisms word-formation and peculiarities of their functioning are analysed on the basis of modern English.

Key words: neologism, Internet, word formation, affixation, word composition, telescoping, stem composition.

Розвиток мови є динамічним процесом і з надходженням у наше життя нових технологій, неминучим є явище номінації і утворення нової лексики, що поступово входить в обіг. Існуючий мовний потенціал, який десятиліттями функціонував без відчутних змін, перестав відповідати комунікативним потребам внаслідок впровадження нововведень у галузі науки та техніки, особливо з винайденням всесвітньої мережі Інтернет, що впливає на подальший розвиток лексики сучасної англійської мови, визначає можливі напрями її збагачення.

Розширенню словникового складу сучасної англійської мови за рахунок нових надходжень значну увагу приділяли як вітчизняні [1; 2; 3], так і зарубіжні [4; 5] дослідники.

Актуальність дослідження визначається тенденцією сучасного мовознавства до вивчення новотворів, які мають місце внаслідок використання інтерактивних комп'ютерних систем у сфері гуманітарних наук та повсякденній діяльності людини.

Мета статті полягає у визначенні особливостей словотвору та функціонування неологізмів в мережі Інтернет, що передбачає вирішення таких завдань:

- встановити способи утворення неологізмів у мережі Інтернет;
- виділити найпродуктивніші способи утворення мовних одиниць;
- виявити функціональні особливості інновацій у мережі Інтернет.

Об'єктом дослідження є мережа Інтернет як відкрита сфера міжособистісного спілкування, що постійно розвивається і змінюється.

Впродовж останніх десятиріч в англійській мові виникла велика кіль-

кість нових слів, що привело до необхідності їх вивчення та опису. Це, в свою чергу, викликало появу зовсім нової галузі лінгвістики – неології – науки про неологізми, в сферу діяльності якої входить виявлення нових слів та значень, аналіз факторів їх появи, вивчення засобів їх утворення, розробка принципів відношення до них (їх прийняття чи неприйняття носіями мови) та їх лексикографічної обробки (фіксація в словниках та затвердження значень) [3, с. 42].

На сучасному етапі прослідковується новий поштовх до більш уважного і докладного вивчення неологізмів у різних галузях науки внаслідок появи нових реалій, які потребують прискорення процесу їхньої номінації. Закономірною є розробка важливих напрямів неології, що дає змогу укладати різноманітні словники нової лексики, з плином часу доповнювати їх новоутвореннями.

Новим напрямом досліджень сучасної лінгвістики є мережа Інтернет, що є нагромадженням не лише інформації, а й конгломератом мовних одиниць як запозичених з різних галузей науки та техніки, сфери життя і діяльності людини, так і утворених у межах цієї популярної системи міжособистісного спілкування. Розглянемо особливості розширення словникового складу сучасної англійської мови за рахунок різних способів словотвору неологізмів.

Зі ста мовних одиниць, що характерні для мережі Інтернет, ми виділили неологізми, утворені афіксальним способом, шляхом словоскладання, основоскладання й з допомогою телескопії. Інновації, що виникли афіксальним способом, ми поділили на три групи: 1) неологізми, утворені шляхом додавання словотвірних суфіксів; 2) неологізми, що утворені префіксальним способом; 3) неологізми, які утворилися суфіксально-префіксальним способом.

До першої групи ми віднесли поширені словотвірні суфікси як *-ity*, *-able*, *-ac*, *-er/-or*, *-ing*, *-ion*, *-ism*, *-y/-ie*, *-logy*, *-lore* та ін. Наприклад: **ableism, n** дискримінація фізично неспроможних чи розумово відсталих людей [1]: *Colonialism, racism, patriarchal capitalism, heterosexism, ageism, and ableism are being challenged for aggravating and, in many cases, causing social problems* (CCPA Monitor; Jul 1, 2005) [6]. **Binner, n** особа, яка збирає на смітниках використані пляшки, банки для продажу [1]: *Now United We Can,...the enterprise he started in 1995, is distributing about \$2 million a year to hundreds of people working as "binners" in the city's Downtown Eastside* (The Seattle Times; January 19, 2010) [6]. **Webology, n** наука про зміст, структуру та зв'язки Світового павутиння [5]. Наприклад: *As the world is accordingly coming to appreciate, physical space and cyberspace operate according to different rules. In what they describe as a new science of Webology, computer scientists at the Xerox Palo Alto Research Center in Silicon Valley recently funneled a large portion of the Web, about 55 million*

pages (leaving out the pictures), onto 400 billion bytes of disk space (The New York Times; January 1, 2003 [6]. **Xeroxlore**, **n** сучасна форма фольклору, в якій анекдоти, жарти, приказки та місцеві міфи пропагуються через фотокопіювальні документи [1]. Наприклад: *When the photocopier (or Xerox) entered offices in the 60's, people seized on it to circulate new beliefs. Spoof memos and satirical comments on office procedures form the majority of Xerox-lore, many of the items bawdy or downright obscene* (The Mercury, Hobart, August 5, 2000) [6].

До другої групи ми віднесли неологізми, утворені додаванням префіксів. Серед словотвірних елементів цього способу ми виокремили такі: *de-, e-, eco-, inter-, micro-, nano-, tele-, un-, mono-, multi-, non-, out-, super-, under-, uni-*, (афіксоїд) *cyber-* та ін. Подані префікси є досить продуктивними, і неологізми, утворені в такий спосіб, безпосередньо пов'язані з всесвітньою мережею Інтернет й успішно функціонують в інших сферах людського пізнання. Наприклад: **e-waste**, **n** “електронні відходи” – комп'ютери, їхні комплектуючі та інші сучасні електронні прилади, що складають на даний час значну частину побутових відходів [1]:... *penalty from the agencies for alleged solid waste and air pollution violations. The Delaware Solid Waste Authority operates the landfill... Electronics Nonprofit to create e-waste database San Francisco – The West Virginia...* (Waste Industry Briefs.(Briefs) Waste News; Mar 15, 2004) [6]. **Cybercop**, **n** спеціальна інструкція (орган, відділ), яка здійснює контроль за поширенням інформації через Інтернет [1]: *Network Associates, Inc. (Nasdaq: NETA) has introduced the newest version of its CyberCop Monitor product, introducing a unique multi-role security architecture that solves the problem of undetected attacks on critical corporate data.* (UNIX Update Articles; January 1, 2000) [6]. **Nanocosm**, **n** мікроскопічний світ [5]: *Nanocosm, Inc., a leading provider of rich media personal Web services, today announced the arrival of Chief Marketing Officer, Michele Hickford and General Counsel, John O. Jeffrey. Strong strategic and corporate backgrounds accompany both Hickford and Jeffrey as they enter into the Nanocosm executive fold. Each has built successful careers in both on-line and media ventures.* (PR Newswire; August 5, 1999) [6].

Третім продуктивним способом словотвору є префіксально-суфіксальний. До цієї групи ми віднесли всі подані вище суфікси та префікси, які є будівельним матеріалом у творенні нових слів інтернетівської термінології, а саме: префікси *cyber-*(афікс), *de-, e-, micro-, nano-, tele-, un-* та такі суфікси як: *-ity, -able, -ac, -er/-or, -ing, -ion, -ism, -y/-ie, -logy, -lore*. Наприклад: **cybergripping**, **v** оскарження діяльності ділового підприємства через спеціально створений веб-сайт [1]. Наприклад: *Whatever the result, the challenges that some users apparently face in leaving America Online have fed a subgenre of cybergripping and online solution-*

sharing. (International Herald Tribune; Aug 30, 2005) [6]. **E-tailer, n** фірма або особа, яка займається роздрібною торгівлею через Інтернет [1], наприклад: *Kana offers Christmas e-tailers a checklist for a successful '99 shopping season*. (Presswire; Nov 23, 1999) [6]. **De-policing, n** прагнення “не помічати” дрібні правопорушення з боку представників расово-етнічних меншин (для запобігання звинувачень у расовій дискримінації) [1]: *While Black activists Tuesday denounced a growing national trend of “de-policing” where white cops look the other way when crime is committed in communities of color fearing lawsuits and racism labels, Ald. Thomas R. Allen (38th) said people can’t have it both ways*. (Chicago Defender; July 26, 2001) [6].

Аналіз показав, що серед типів афіксального способу словотвору суфіксальний та префіксальний є найбільш уживаними, менш продуктивним виявився суфіксально-префіксальний спосіб, що, на нашу думку пов’язано із складністю утворення неологізмів таким чином, оскільки для неологізмів, що зустрічаються у мережі Інтернет характерним є спрощений варіант формування інновацій.

Словоскладання є наступним способом утворення неологізмів. Останнім часом він набув популярності і досить активно використовується. У ході нашого дослідження виявилось, що переважають неологізми у вигляді сполучення двох компонентів, поодинокими є випадки трикомпонентної побудови новотворів. Наприклад: **baby hunger** сильне бажання мати власну дитину (притаманне жінкам літнього віку або діловим жінкам) [1]: *BABY HUNGER: A generation of highflying women have put careers before babies..... What lessons can society learn?* (Daily Mail (London); April 24, 2002) [6]. **Climate porn** використання надзвичайно експресивної та тривожної лексики в процесі вербального віддзеркалення поточної і прийдешньої антропогенної зміни клімату на планеті [1]: *Climate porn, flashpacking, toxic debt, wellness tourism and fanta pants-these are just some of the new words and phrases that have made it to the Macquarie Dictionary’s online edition* (The Hindustan Times; January 8, 2009) [6]. **Mental aerobics** “ментальна аеробіка”, розумова гімнастика для людей похилого віку [1]: *Mental “aerobics” and a healthy diet could cut the risk of developing dementia, scientists said today*. (The Evening Standard (London, England); August 7, 2002) [6].

Телескопія – автономний спосіб словотвору, оскільки є своєрідним “гібридом” словотвору та формотвору. Головною відмінністю телескопії від словоскладання є те, що вона ґрунтується на стягненні основ, які частково або повністю втратили свою цілісність, завдяки чому утворюється значна кількість лексичних інновацій як okazionalного, так і узувального характеру. Наприклад: **blogebriety (blog + celebrity), n** відомий чи популярний укладач інтернет-журналів [1]. Наприклад: “For

the digital generation, though, the big revelation last week was the truth about Blogebrity.com. The website was launched last month to advertise a forthcoming print magazine, titled Blogebrity. (The Boston Globe; June 5, 2005) [6]. **Darknet (dark + Internet), n** сукупність мереж та інших технологій, що не дозволяють людям незаконно передавати скопійовані цифрові файли [1]. Наприклад: *Now Freenet is one of several technologies that are building the “darknet” – swath of the Internet that lies beyond the reach of law enforcement.* (Newsweek; October 17, 2005) [6]. **Weblish (Web + English), n** форма англійської мови призначена для певних онлайн документів чи спілкування, характерною рисою якої є використання низькоякісних листів, недотримання пунктуації, помилки в правописі та граматиці, а також неофіційний тон [1]. Наприклад: *Millions of people around the world now communicate in a speedy and shortened version of English, nicknamed Weblish.* (Sunday Mail; Aug 27, 2000) [6].

Останній з проаналізованих способів словотвору – основоскладання, який не поступається іншим своєю продуктивністю і поширеністю. Наведемо декілька прикладів: **netspeak, n** популярний жаргон для спілкування через Інтернет. Відзначається багатьма акронімами, порушеннями орфографії слів та емотвконами – символами, які передають реакцію співбесідника [5]. Наприклад: *The ideal guide to Netspeak would be one grounded in systematical empirical observation, providing a representative corpus of material...* (Linguistics: an interdisciplinary journal of the language sciences; January 1, 2003) [6]. **Whitelist, v** долучити своє прізвище, свою електронну адресу чи програму до переліку речей, які захищені від впливу комп’ютерних вірусів чи спаму [1], наприклад: *Today TRUSTe unveiled the whitelist of applications that have passed the certification process for TRUSTe’s Trusted Download Program.* (PR Newswire; February 15, 2007) [6].

У цілому, мережа Інтернет як продукт інформаційної революції є відкритою системою, що постійно змінюється й бурхливо поповнюється новими мовними одиницями за рахунок різних галузей людського пізнання та діяльності. Процес утворення неологізмів проходить постійно, оновлюючи та збагачуючи словниковий запас будь-якої мови, зокрема англійської, й приводить її у відповідність до потреб людей та змін, що невинно відбуваються у світі.

Як показало дослідження, серед проаналізованих способів виникнення новотворів найпродуктивнішими є суфіксальний, словоскладання та основоскладання. На нашу думку, телескопія поки що є менш вживаним способом утворення неологізмів, що не применшує його ролі у розвитку терміносистеми мережі Інтернет. Сучасний розвиток науки та суспільства загалом сприяє акцентуванню уваги на болючих проблемах сьогодення та переосмисленню усталених понять, що знаходить своє відображення у новотворах. Серед неологізмів, утворених афіксальним спо-

собом, зустрічаються мовні одиниці, що зачіпають питання керування та ведення бізнесу, дискримінації, охорони навколишнього середовища, збереження різних видів флори і фауни для прийдешніх поколінь, що у свою чергу є могутнім засобом пропаганди здорового способу життя.

Мовні одиниці, утворені з допомогою словоскладання загострюють питання, пов'язані з умовами життя та способом існування людей похилого віку, народжуваності дітей у суспільстві, де жінка намагається реалізувати себе, ставлячи на перше місце кар'єрний ріст. Неологізми, утворені шляхом телескопії та основокладання, співвідносяться з номінаціями і характеристиками спілкування за посередництвом комп'ютера.

Таким чином, вживання неологізмів у сфері комп'ютерних технологій не лише сприяє акцентуванню уваги на проблемах сьогодення, а й поширенню нової форми мовлення серед представників різних професій та галузей науки і освіти, забезпечує користувачам швидке оволодіння новим мовним матеріалом завдяки всесвітній мережі Інтернет.

Перспективним, на нашу думку, є подальше дослідження лексичних, семантичних, фразеологічних інновацій у сфері комп'ютерних технологій.

Література:

1. Інновації у словниковому складі англійської мови початку XXI століття: англо-український словник / ред. Т.: Ю. А. Зацний, А. В. Янков. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 360 с. – (Словники України). – ISBN 978-966-382-156-6.
2. Махачашвілі Р. К. Лінгвофілософські параметри інновацій англійської мови в техносфері сучасного буття: монографія / Р. К. Махачашвілі; Запорізь. нац. ун-т. – Запоріжжя: ЗНУ, 2008. – 204 с.
- Янков А. В. Морфологічна структура і семантика соціально-політичних неологізмів в американському варіанті англійської мови / А. В. Янков // Респ. міжвідом. наук. зб. Серія “Іноз. філол”. – Львів, 1978. – Вип. 52. – С. 41–46.
4. Crystal D. English as a Global Language / Crystal D. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 212 p.
5. McFedries P. My Neologisms // <http://www.logophilia.com/WordSpy>. – 2007.
6. Articles in English [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.highbeam.com/doc/1P1-145278286.html>.